

Nasjonal
kommunikasjons-
myndighet

Adresseinformasjon fylles inn ved
ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Vår ref.: 2609573-2 -
Vår dato: 10.9.2026

Deres ref.:
Deres dato:

Saksbehandler: Aida Beglar Hamedani, Frid Sissel
Reiersølmoen

Vedlegg til varsel

Analyse av markedet for terminering av tale i fastnett (tidligere Marked 1)

Sammendrag

Dette dokumentet er vedlegg til varsel om vedtak og inneholder Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) sin oppdaterte analyse av markedet for terminering av tale i fastnett. I analysen omtales markedet både som markedet for terminering av tale i fastnett og som «tidligere Marked 1». Nkom gjennomførte sist en analyse av dette markedet i 2019.

Formålet med analysen er å vurdere om det fortsatt foreligger grunnlag og behov for sektorspesifikk forhåndsregulering (ex ante-regulering) av markedet, i lys av gjeldende regelverk og utviklingen av markedet. Vurderingen er gjennomført i samsvar med ekomloven og retningslinjer fra EFTAs overvåkingsorgan (ESA), og bygger på tre-kriterie-testen.

Kapittel 1 redegjør for bakgrunnen og de metodiske rammene for analysen. Kapittel 2 fastsetter det relevante produktmarkedet, og avgrenser det geografiske markedet for terminering av tale i fastnett, i tråd med føringer fra ESA og Kommisjonen. På grunnlag av markedsavgrensningen avgrenses markedet til terminering av tale i offentlige, individuelle fastnett i Norge.

Kapittel 3 inneholder Nkoms vurdering etter tre-kriterie-testen. Testen består av tre kumulative vilkår som alle må være oppfylt for at markedet skal anses egnet for sektorspesifikk forhåndsregulering. Analysen viser at det første kriteriet om høye og varige etableringshindre er oppfylt, men at det andre kriteriet om at markedet ikke tenderer mot bærekraftig konkurranse ikke er oppfylt. Som følge av dette vurderer Nkom at det ikke er nødvendig å foreta en nærmere vurdering av det tredje kriteriet.

På denne bakgrunn konkluderer Nkom med at markedet for terminering av tale i fastnett ikke lenger er egnet for sektorspesifikk forhåndsregulering.

1. Innledning

1.1. Bakgrunn og formål

Det regulatoriske rammeverket for elektronisk kommunikasjon i Norge bygger på EØS-regelverket og er gjennomført i norsk rett gjennom lov 13. desember 2024 nr. 76 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) og tilhørende forskrifter. Formålet med regelverket er å legge til rette for harmonisert regulering i EØS-området, redusere etableringshindre og fremme bærekraftig konkurranse til det beste for brukerne.

I tråd med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen skal Nkom identifisere relevante markeder for elektronisk kommunikasjon som kan være gjenstand for forhåndsregulering (ex ante regulering), og vurdere om det foreligger grunnlag for utpeking av tilbydere med sterk markedsstilling, jf.

ekomloven §§ 6-1 til 6-3. Markedsanalysene skal gjennomføres i samsvar med ESAs retningslinjer¹ for markedsanalyser og vurdering av sterk markedsstilling, samt ESAs anbefaling om relevante markeder² (Anbefalingen), anvendt i lys av Kommisjonens Explanatory Note³ og Kommisjonens anbefaling⁴.

I Anbefalingen fra ESA er markedet for terminering av tale i fastnett ikke lenger et forhåndsdefinert reguleringsmarked. I forrige versjon av Anbefalingen var markedet betegnet som Marked 1. Etter ekomloven § 6-3 andre ledd innebærer dette at Nkom, før eventuell videre regulering, må foreta en konkret vurdering av tre-kriterie-testen. Testen tar sikte på å avklare om markedet fortsatt er egnet for sektorspesifikk regulering.

Denne analysen har en framoverskuende tidshorisont, og tar utgangspunkt i forventet markedsutvikling de nærmeste årene. Analysen omfatter en markedsavgrensning og en vurdering etter tre-kriterie-testen. Analysen danner grunnlag for å vurdere om det fortsatt er behov for videre regulering av markedet for terminering av tale i fastnett.

1.2. Rettslig og metodisk rammeverk

Analysen gjennomføres i samsvar med regelverket for elektronisk kommunikasjon og de metodiske føringene som følger av ESAs retningslinjer og anbefaling om relevante markeder. I vurderingen av markedet for terminering av tale i fastnett er det særlig relevant at det på EØS-nivå er innført felleseuropeiske, harmoniserte maksimalpriser for terminering av tale i fast- og mobilnett (samlet omtalt som termineringsmarkedene).

Prisreguleringen er fastsatt i kommisjonsforordning (EU) 2021/654, vedtatt med hjemmel i direktiv (EU) 2018/1972 om etablering av en europeisk regelverkspakke for elektronisk kommunikasjon (EECC). Forordningen er innlemmet i norsk rett gjennom ekomforskriften § 6-4, fastsatt med hjemmel i ekomloven § 7-8.

Prisreguleringen setter et bindende pristak for termineringstjenestene. Etter forordningen er pristaket fastsatt til 0,2 eurocent per minutt for terminering i mobilnett og 0,07 eurocent per minutt for terminering i fastnett. Maksimalprisene skal omregnes årlig til norske kroner etter forordningens metode. Fra 1. januar 2026 gjelder det i Norge en maksimalpris på 0,81 øre per minutt for terminering i fastnett⁵.

¹ [ESA, vedtak om nye retningslinjer for markedsanalyse og sterk markedsstilling \(2022\)](#)

² [ESA, anbefaling om relevante markeder \(2025\)](#)

³ [Kommisjonen, Explanatory Note til anbefaling \(EU\) 2020/2245 om relevante ekommarkeder \(2020\)](#)

⁴ [Kommisjonen, anbefaling \(EU\) 2020/2245 om relevante ekommarkeder \(2020\)](#)

⁵ [Marked 1 Terminering av tale i fastnett - Nkom](#)

Den felleseuropeiske prisreguleringen løser den viktigste konkurranseutfordringen i termineringsmarkedene, og utgjør derfor et sentralt utgangspunkt for vurderingen av videre reguleringsbehov.

I analysen brukes tre-kriterie-testen som et verktøy for å vurdere om markedet, gitt gjeldende prisregulering, fortsatt er egnet for sektorspesifikk forhåndsregulering, jf. Anbefalingen og Kommisjonens Explanatory Note.

Der Kommisjonen allerede har foretatt uttrykkelige vurderinger av termineringsmarkedene i lys av den felleseuropeiske prisreguleringen, vil disse være et sentralt utgangspunkt for den nasjonale analysen. Eventuelle avvik må begrunnes i særskilte nasjonale forhold.

1.3. Tidligere markedsanalyser og vedtak i markedet for terminering av tale i fastnett

Dette er Nkoms oppdaterte analyse av markedet for terminering av tale i fastnett. Markedet omtales i analysen som markedet for terminering av tale i fastnett (tidligere Marked 1). Nkoms forrige analyse av markedet ble gjennomført i 2019⁶.

Dagens analyse er en selvstendig vurdering basert på gjeldende rammevilkår. Samtidig danner tidligere vedtak, herunder vedtaket fra 2019, et viktig bakteppe for vurderingen av om det i dagens marked foreligger konkurranseproblemer som ikke kan avhjelpes gjennom den felleseuropeiske prisreguleringen.

1.4. Regulering i enkelte andre EØS-land

I flere EØS-land har vurderingen av termineringsmarkedene blitt endret etter innføringen av felleseuropeiske maksimalpriser.

I enkelte land, som Spania, Belgia, Irland og Danmark, har de nasjonale myndigheter etter gjennomføring av tre-kriterie-testen konkludert med at markedene ikke lenger oppfyller vilkårene for sektorspesifikk forhåndsregulering. Disse landene har derfor valgt å oppheve sektorspesifikk forhåndsregulering av termineringsmarkedene.

Samtidig finnes det eksempler på EØS-land som har valgt å opprettholde regulering av termineringsmarkedene. Ett eksempel er Nederland, der den nasjonale vurderingen var at markedene ikke tenderte mot bærekraftig konkurranse og at konkurranseretten alene ikke var tilstrekkelig for å adressere de strukturelle konkurranseproblemene⁷.

⁶ Se [Nkoms nettside for markedet for terminering av tale i fastnett](#) for tidligere markedsanalyser, vedtak og tilhørende dokumenter.

⁷ [ACM \(Nederland\), vedtak om markedsanalyse for fast- og mobilterminering \(FTA-MTA-6\)](#)

I Sverige foreslo Post- og telestyrelsen videre regulering av termineringsmarkedene etter tre-kriterie-testen. Forslaget ble senere trukket tilbake etter merknader fra Kommisjonen i notifiseringsprosessen. Kommisjonen pekte blant annet på manglende dokumentasjon på de anførte konkurranseproblemene og på behovet for en grundigere vurdering av alternative virkemidler.

Før det kan tas stilling til om det norske markedet for terminering av tale i fastnett er egnet for videre regulering, må det relevante produkt- og geografiske markedet avgrensnes. Markedsavgrensningen fastsetter rammene for den videre analysen, både når det gjelder hvilke tjenester som omfattes og det relevante geografiske området. Avgrensningen gjennomføres med konkurranserettslig metode, slik denne er lagt til grunn i ESAs retningslinjer.

2. Avgrensning av markedet

2.1. Avgrensning av produktmarkedet

2.1.1. Terminering av tale som eget produktmarked

Et relevant produktmarked omfatter produkter eller tjenester som i tilstrekkelig grad kan substituere hverandre.

Ved vurderingen av produktmarkedet legges det særlig vekt på etterspørselssubstitusjon, mens tilbudssubstitusjon kun er relevant dersom tilbydere på kort sikt kan endre produksjon og tilby substituerbare tjenester uten vesentlige kostnader eller risiko.

Substituerbarhet på etterspørselssiden foreligger ved at sluttbruker oppfatter to eller flere produkter som innbyrdes ombyttelige eller substituerbare ut fra egenskaper, pris og bruksområde.

For terminering av tale, enten det gjelder mobilnett eller fastnett, foreligger det ikke substitusjon verken på etterspørsel- eller tilbudssiden. Dette henger sammen med hvordan markedet er bygget opp. Hver enkelt samtale kan kun termineres i nettet til den anropte parten, og termineringstjenesten leveres dermed utelukkende av tilbyderen som kontrollerer det aktuelle nettet. Som følge av Calling Party Pays prinsippet (CPP) er det den anropende parts nett som betaler termineringsprisen, uten mulighet til å velge en alternativ tilbyder til termineringstjenesten.

I Explanatory Note opprettholder Kommisjonen sitt syn fra 2014-anbefalingen om at terminering av tale i fast- og mobilnett utgjør separate produktmarkeder. Kommisjonen legger til grunn at

termineringstjenester bør avgrenses basert på det oppringte nummeret, snarere enn den underliggende nettverksteknologien samtalen termineres på. Samtaler som termineres til mobilnumre inngår i markedet for mobilterminering, mens samtaler som termineres til geografiske numre⁸ og enkelte andre ikke-geografiske numre inngår i markedet for fastterminering.

Kommisjonen legger videre til grunn en teknologinøytral tilnærming, der alle teknologier som benyttes til å terminere tale omfattes av det relevante produktmarkedet. Dette innebærer at markedsavgrensningen for terminering av tale i fastnett ikke knyttes til bestemte teknologiske løsninger for fremføring av taletjenester, men til den funksjonen tjenesten utfører.

2.1.2. Markedet for terminering av tale i fastnett

Terminering av tale i fastnett tilbys av tilbydere som kontrollerer egne, offentlige fastnett, samt tilbydere som har samtrafikkavtale og produserer terminering selv.

I forrige vedtak ble Altibox, GlobalConnect, eRate, Ice, NextGenTel, Puzzel, Orange, Telenor, Telia og Verizon utpekt som tilbydere med sterk markedsstilling i markedet for terminering av tale i fastnett og pålagt særskilte forpliktelser.

Fellestrekket for disse tilbyderne er at hver tilbyder har kontroll over terminering av samtaler til egne sluttbrukeres fastnumre, og det finnes ingen alternative tilbydere som kan terminere samtaler til de samme numrene. Den enkelte tilbyder har derfor monopol på terminering til egne sluttbrukere, og hvert enkelt fastnett utgjør et relevant marked.

Selv om konkurranseforholdene i markedet i hovedsak er uendret siden forrige vedtak, har måten fasttelefoni leveres på endret seg vesentlig. Etter avviklingen av kobbernettet er tradisjonelle fasttelefonitjenester basert på PSTN- og ISDN-teknologi ikke lenger aktuelle i det norske markedet. Terminering av tale i fastnett skjer i dag kun gjennom bredbåndstelefoni, hvor tale overføres ved hjelp av IP-baserte nett.

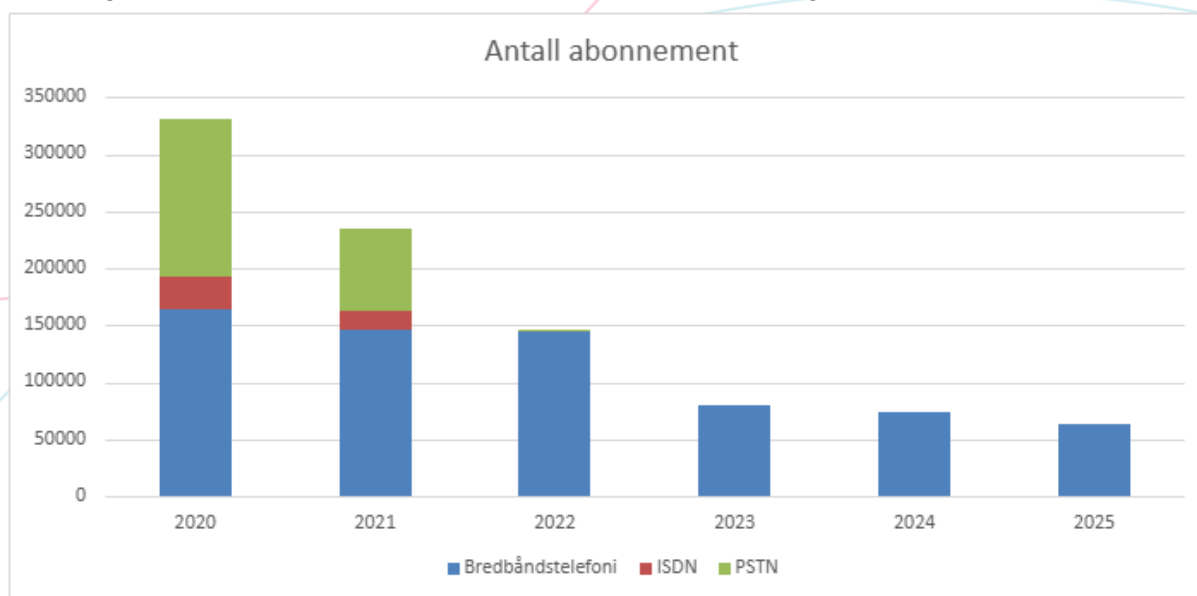
Nkom legger til grunn den samme avgrensningen av tjenester som i forrige vedtak. Terminering av tale til egne sluttbrukere hos tilbydere som har innflytelse over egen termineringspris, utgjør egne markeder. Det enkelte markedet inkluderer også eventuell terminering av tale til sluttbrukere hos tilbydere som har indirekte samtrafikk via tilbyderen som kontrollerer termineringsprisen.

Terminering av anrop til verdikende tjenester (VØT) faller utenfor markedet dersom terminering skjer direkte i VØT-tilbyderens utstyr.

⁸ Fra og med 1. januar 2020 ble nummerserier brukt i fastnett i Norge kalt «fastnettnummer».

Markedet for fasttelefoni har over lengre tid vært i tilbakegang. Utviklingen må ses i sammenheng med økt bruk av mobiltelefoni og andre IP-baserte kommunikasjonstjenester, som i stor grad har erstattet tradisjonell fasttelefoni. Antall fasttelefonabonnementer har derfor falt betydelig over tid, og markedet fremstår i dag som et modent og synkende marked. Blant annet la Telenor ned sitt fasttelefon-tilbud til privatkunder den 1. desember 2025 og Altibox gjorde tilsvarende den 1. mars 2026.⁹ Altibox hadde tidligere samtrafikkavtale med Telenor og gjennomfører terminering for sine partnere. Denne avtalen er nå sagt opp.

Utviklingen i antall fasttelefonabonnementer over tid er vist i figuren nedenfor.

Figur: Utvikling i antall fasttelefon-abonnement i perioden 2020 til 2025.

Reduksjon i antall fasttelefonabonnement påvirker også termineringsmarkedene. Antall tilbydere som utfører terminering reduseres som følge av at deres tilbud om fasttelefoni legges ned. Ved utgangen av 2025 rapporterte følgende tilbydere termineringsminutter for fasttelefoni til ekomstatistikken: GlobalConnect, NextGenTel, Orange, Telenor og Unifon. Tallene er imidlertid ikke fullstendige så det kan finnes andre tilbydere utover disse som har samtrafikkavtale og utfører terminering.

Selv om markedet har blitt betydelig mindre, har de grunnleggende konkurranseforholdene knyttet til terminering av tale i fastnett ikke endret seg. Som redegjort for i punkt 2.1.1 foreligger det verken etterspørsels- eller tilbudssubstitusjon for termineringstjenester. Sammenholdt med at hver tilbyder har monopol på terminering av samtaler til egne fastnettnumre, avgrenser Nkom det relevante produktmarkedet til terminering av tale i individuelle, offentlige fastnett. Avgrensningen er teknologinøytral og omfatter terminering av tale til fastnettnumre, uavhengig av hvilken teknologi som benyttes for å levere tjenesten.

⁹ [Telekjempene legger ned... fasttelefonen! | Digi.no](https://digi.no/nyheter/telekommunikasjon/telemarketing/telemarketing-legger-ned-fasttelefonen/)

2.2. Avgrensning av det geografiske markedet

Når det relevante produktmarkedet er fastlagt, må det videre vurderes hvilket geografisk område markedet omfatter.

I henhold til ESAs retningslinjer omfatter det relevante geografiske markedet det område hvor konkurransevilkårene for produktene eller tjenestene som tilbys er tilstrekkelig ensartede.

I henhold til ESAs retningslinjer omfatter det relevante geografiske markedet det område hvor konkurransevilkårene for produktene eller tjenestene som tilbys er tilstrekkelig ensartede. For markeder innen elektronisk kommunikasjon har avgrensning blitt fastsatt med utgangspunkt i utbredelsen av det relevante nettet, samt det stedlige virkeområdet for den rettslige reguleringen.

Kommisjonen peker i Explanatory Note på at termineringsmarkeder enten kan avgrenses nasjonalt eller til utstrekningen av det enkelte nett. Kommisjonen anbefaler sistnevnte tilnærming, da dette gir en mer presis avgrensning, særlig der nett har begrenset geografisk dekning.

I den forrige markedsanalysen fra 2019 la Nkom til grunn at det geografiske markedet for terminering av tale i fastnett avgrenses til utstrekningen av den enkelte tilbyders nett. De markedsmessige og regulatoriske forholdene som begrunner denne avgrensningen vurderes i det vesentlige å være uendret.

På denne bakgrunn fastholder Nkom at de geografiske markedene for terminering av tale i fastnett er de individuelle nettenes respektive utstrekning innenfor Norge. I samsvar med forskrift om stedlig virkeområde for lov om elektronisk kommunikasjon § 1, jf. ekomloven § 1-3, skal det gjøres unntak for Svalbard, og det geografiske markedet begrenses derfor til Fastlands-Norge.

2.3. Samlet vurdering av det norske markedet for terminering av tale i fastnett

Det relevante markedet for terminering av tale i fastnett fastsettes på grunnlag av vurderingene i kapittel 2.1 og 2.2.

Nkom avgrenser det relevante produktmarkedet til terminering av tale i individuelle, offentlige fastnett. Avgrensningen er teknologinøytral og omfatter terminering av tale til fastnett-nummer, uavhengig av hvilken teknologi som benyttes for å levere tjenesten.

Videre avgrenser Nkom det relevante geografiske markedet til Fastlands-Norge, avgrenset til utstrekningen av den enkelte tilbyders fastnett. Avgrensningen gjelder uavhengig av hvor samtalen ble startet.

Denne markedsavgrensningen danner grunnlaget for den videre vurderingen av reguleringsbehovet etter tre-kriterie-testen i kapittel 3.

3. Tre-kriterie-test

3.1. Generelt om tre-kriterie-testen

Etter ekomloven § 6-3 andre ledd skal det gjennomføres en markedsanalyse basert på en tre-kriterie-test når et marked ikke er omfattet av Anbefalingen. Tre-kriterietesten innebærer en vurdering av om de tre kriteriene som angis i bestemmelsen er oppfylt. Markedene kan kun underlegges sektorspesifikk regulering dersom alle de tre kriteriene er oppfylt. De tre kriteriene i testen er kumulative og lyder som følger:

- Det foreligger høye og varige strukturelle, rettslige eller regulatoriske etableringshindre
- Markedsstrukturen tenderer ikke mot bærekraftig konkurranse
- Konkurranseretten alene er ikke tilstrekkelig til å bøte på de identifiserte konkurranseproblemene

Nærmere utdyping av testen, inkludert innholdet i de tre kriteriene, følger Anbefalingen.

I det følgende vurderes de tre kriteriene opp mot det relevante markedet for terminering av tale i fastnett.

3.2. Det første kriteriet: Høye og varige etableringshindre

3.2.1. Generelt om det første kriteriet

Det første kriteriet i tre-kriterie-testen innebærer en vurdering av om det foreligger høye og varige etableringshindre i det relevante markedet. Etableringshindre begrenser konkurransen ved å redusere eller forhindre nye aktørers mulighet til å etablere seg, og kan dermed bidra til vedvarende markedsrett. Disse hindrene kan være både strukturelle og regulatoriske.

Strukturelle etableringshindre oppstår som følge av markedsforhold som skaper varige asymmetrier mellom etablerte aktører og potensielle nykommere, og som kan gjøre markedsinngang ulønnsom eller praktisk umulig. Slike hindre kan blant annet bestå av høye faste kostnader, betydelige stordriftsfordeler eller kontroll over essensiell infrastruktur, jf. Anbefalingen og merknadene til ekomloven § 6-3 i Prop. 93 LS (2023-2024) kapittel 24.

Regulatoriske etableringshindre oppstår som følge av lovgivning og regulering som begrenser markedsinngang, for eksempel gjennom autorisasjonskrav, tekniske standarder eller rettslige forpliktelser. ESA påpeker i Anbefalingen at betydningen av regulatoriske etableringshindre i markedene for elektronisk kommunikasjon har avtatt over tid. Barrierer som forventes å bli fjernet innenfor en tidshorisont på fem år, bør som hovedregel ikke anses som tilstrekkelige til å oppfylle det første kriteriet.

Når det gjelder termineringsmarkedene, fremhever Kommisjonen i Explanatory Note at terminering av tale fortsatt kun kan tilbys av operatøren som kontrollerer nettet til den anropte parten. Dette innebærer at hvert termineringsmarked i utgangspunktet er strukturelt lukket for potensiell markedsinngang, ettersom det ikke finnes reelle alternativer til terminering i det aktuelle nettet. Kommisjonens vurderinger gir dermed et sentralt utgangspunkt for Nkoms vurdering av om det første kriteriet i tre-kriterie-testen er oppfylt.

3.2.2. Vurdering og konklusjon av det første kriteriet

Med utgangspunkt i Kommisjonens vurderinger i Explanatory Note vurderer Nkom om det første kriteriet er oppfylt i det norske markedet for terminering av tale i fastnett.

Som Kommisjonen peker på, kan terminering av tale kun leveres av tilbyderen som kontrollerer nettet til den anropte sluttbrukeren. Markedet er dermed strukturert slik at det i praksis ikke er mulig for tredjeparter å etablere seg som tilbydere av termineringstjenester.

Dette innebærer at det foreligger høye og varige strukturelle etableringshindre som skyldes markedets grunnleggende egenskaper, og som ikke kan forventes å bli redusert innenfor analyseperioden.

På denne bakgrunn legger Nkom til grunn at det første kriteriet i tre-kriterie-testen er oppfylt i det norske markedet for terminering av tale i fastnett.

3.3. Det andre kriteriet: Markedet tenderer ikke mot bærekraftig konkurranse

3.3.1. Generelt om det andre kriteriet

Det andre kriteriet i tre-kriterie-testen innebærer en vurdering av om markedet, i fravær av sektorspesifikk forhåndsregulering, tenderer mot effektiv og bærekraftig konkurranse innenfor analyseperioden. For at kriteriet skal anses oppfylt, må det foreligge vedvarende konkurranseproblemer som ikke kan forventes løst gjennom markedsutvikling alene, jf. Anbefalingen.

I vurderingen av det andre kriteriet legger ESA blant annet vekt på infrastrukturbasert konkurranse, tilgangen til kommersielle avtaler mellom aktørene i markedet og betydningen av

teknologisk utvikling. Disse forholdene kan, hver for seg eller samlet, bidra til økt konkurransepress over tid.

Når det gjelder termineringsmarkedene, fremhever Kommisjonen i Explanatory Note at den historisk sett sentrale konkurranseutfordringen, har vært manglende insentiver til å sette konkurransedyktige priser.

Dette henger sammen med hver tilbyder har monopol på terminering av samtaler i eget nettverk. Kombinert med prinsippet om at den som ringer betaler (Calling Party Pays, CPP), har tilbyderne ikke hatt insentiver til å sette konkurransedyktige termineringspriser, noe som har ført til risiko for overprising i markedet.

Denne utfordringen er imidlertid i stor grad håndtert gjennom innføringen av felleseuropeiske, harmoniserte maksimalpriser for terminering av tale i fast- og mobilnett. Reguleringen fjerner dermed den største konkurranseutfordringen i markedene, nemlig muligheten for overprising.

Kommisjonen anerkjenner likevel at det kan oppstå andre former for konkurranseproblemer, herunder diskriminering, manglende transparens eller tilgangsnekt. Slike forhold må imidlertid vurderes i lys av at risikoen for gjeninnføring av regulering, samt anvendelsen av konkurranselovgivningen, virker disiplinerende på aktørenes atferd. Kommisjonen påpeker at nasjonale myndigheter fortsatt har adgang til å pålegge relevante forpliktelser, og at slike tiltak kan iverksettes relativt raskt dersom behov skulle oppstå.

Videre fremhever Kommisjonen at insentivene til å nekte tilgang eller å diskriminere er vesentlig svakere enn insentivene til å kreve høye termineringspriser. Mens høye priser kan gi både økte inntekter og konkurransefordeler, vil nektelse av tilgang kunne gjøre egne tjenester mindre attraktive for sluttbrukere. Diskriminering og manglende transparens kan forekomme, og anses som mer sannsynlig enn direkte tilgangsnektelse, men slike tilfeller vil ofte være midlertidige og kan håndteres gjennom konkurranselovgivningen eller målrettede reguleringstiltak.

På denne bakgrunn konkluderer Kommisjonen med at det andre kriteriet ikke er oppfylt på EU nivå, ettersom det ikke foreligger tilstrekkelig grunnlag for å hevde at termineringsmarkedene ikke tenderer mot bærekraftig konkurranse i fravær av sektorspesifikk regulering. Kommisjonens vurderinger utgjør et sentralt utgangspunkt for den nasjonale vurderingen av det andre kriteriet.

3.3.2. Vurdering og konklusjon av det andre kriteriet

Som kommisjonen har pekt på, har det vært en grunnleggende markedssvikt i termineringsmarkedene som følge av Calling Party Pays-prinsippet (CPP). Prinsippet innebærer at det utelukkende er den anropende parten som betaler for samtalen. Ettersom termineringsprisen fastsettes av tilbyderen som kontrollerer nettet hvor samtalen termineres, har den anropende parten liten eller ingen mulighet til å påvirke prisen. CPP-prinsippet er i dag

gjennomgående anvendt i alle europeiske land og ligger til grunn for Kommisjonens regulering av termineringsmarkedene.

I tidligere analyser og vedtak har Nkom identifisert flere potensielle konkurranseproblemer i markedet for terminering av tale i fastnett, herunder samtrafikknektelse, overprising, krysssubsidiering, prisdiskriminering, diskriminering knyttet til andre vilkår enn pris og mangelfull varsling av prisendringer i avtaler.

Det avgjørende spørsmålet i vurderingen av det andre kriteriet er derfor, i samsvar med Kommisjonens Explanatory Note, om disse konkurranseproblemene fortsatt gjør seg gjeldende etter innføringen av felleseuropeiske, bindende maksimalpriser for terminering i fastnett. Nkom mener at dette i hovedsak ikke lenger er tilfelle. Maksimalprisene setter et effektivt tak på termineringsprisene og eliminerer dermed muligheten for overprising. Samtidig er inntektene fra terminering redusert til et nivå som ikke gir et reelt økonomisk grunnlag for strategisk krysssubsidiering eller annen konkurransevridende bruk av termineringsinntekter. Nkom mener i den sammenheng også at konkurranseproblemet knyttet til mangelfull varsling av prisendringer i all hovedsak er borte. Maksimalprisene for terminering begrenser tilbyderens mulighet til å øke termineringsprisene, og risikoen for at mangelfull varsling av prisendringer skal føre til svekkede marginer for kjøpende tilbydere er dermed i praksis eliminert.

Videre, i tråd med kommisjonens vurdering, anses handlingsrommet for prisdiskriminering og forskjellsbehandling på andre vilkår enn pris vesentlig begrenset. Terminering fremstår i dag i stor grad som en standardisert, teknisk innsatsfaktor, med begrenset betydning for konkurransen i tilgrensende markeder. Eventuelle gjenværende utfordringer knyttet til vilkår for samtrafikk vurderes å være av begrenset omfang og kan håndteres gjennom de generelle bestemmelsene i ekomregelverket, jf. ekomloven § 2-3.

Samlet sett mener Nkom, i samsvar med kommisjonens vurdering på EU-nivå, at verken overprising, kryss-subsidiering, prisdiskriminering, mangelfull varsling av prisendringer eller diskriminering knyttet til andre forhold enn pris utgjør relevante eller vedvarende konkurranseproblemer i markedet for terminering av tale i fastnett. Markedet vurderes dermed å tendere mot effektiv konkurranse innenfor analyseperioden, og det andre kriteriet i tre-kriterie-testen anses ikke oppfylt.

3.4. Det tredje kriteriet: Alminnelig konkurranserett alene er ikke tilstrekkelig

I henhold til Kommisjonens Explanatory Note er tre kriterie-testen kumulativ. Dette innebærer at dersom ett av kriteriene ikke er oppfylt, er det ikke nødvendig å vurdere de øvrige kriteriene. Ettersom Nkom har kommet til at det andre kriteriet ikke er oppfylt, finner myndigheten det ikke nødvendig å foreta en nærmere analyse av det tredje kriteriet.

3.5. Konklusjon på tre-kriterie-testen

For at et marked skal kunne underlegges sektorspesifikk forhåndsregulering, må alle tre kriterier i testen være oppfylt. Ettersom det andre kriteriet ikke er oppfylt, og markedet viser en utvikling i retning av bærekraftig konkurranse, anser Nkom kriteriene i tre-kriterie-testen som ikke oppfylt. Markedet for terminering av tale i fastnett er som følge av dette ikke egnet for sektorspesifikk forhåndsregulering.

4. Konklusjon om videre sektorspesifikk regulering

Nkom har i denne analysen vurdert markedet for terminering av tale i fastnett i samsvar med ekomloven, ESAs retningslinjer og Anbefaling, samt tre-kriterie-testen.

Markedsavgrensningen viser at de relevante markedene avgrenses til terminering av tale i individuelle, offentlige fastnett i Fastlands-Norge. Vurderingen etter tre-kriterie-testen viser at det første kriteriet om høye og varige etableringshindre er oppfylt, mens det andre kriteriet om at markedsstrukturen ikke tenderer mot effektiv konkurranse ikke er oppfylt. Som følge av dette er det ikke nødvendig å vurdere det tredje kriteriet.

På denne bakgrunn konkluderer Nkom med markedet for terminering av tale i fastnett ikke lenger er egnet for sektorspesifikk forhåndsregulering, og at eksisterende forpliktelser må bortfalle.

Med hilsen

Inger Vollstad
seksjonssjef

Aida Beglar Hamedani
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og ekspedert uten underskrift

Mottakere:

TELENOR ASA, Postboks 800, 1331 FORNEBU

TELIA NORGE AS, Postboks 4444 Nydalen, 0403 OSLO

ALTIBOX AS, Postboks 8124, 4068 STAVANGER

LYSE TELE AS, Postboks 8124, 4068 STAVANGER

PUZZEL AS, Fredrik Selmers vei 3, 0663 OSLO

ORANGE BUSINESS NORWAY AS, Myndighetspost Orange Business AS, Lørenfarete 1E,

Nasjonal
kommunikasjons-
myndighet

Økern Portal, 8th Floor, 0585 OSLO

GLOBALCONNECT AS, Anders Øksne, Snarøyveien 36, 1364 FORNEBU

KONKURRANSETILSYNET, Postboks 439 Sentrum, 5805 BERGEN

TELAVOX AS, Ove Vik, c/o Telavox AB, Telavox AS, 0484 201 21 MALMO

NEXTGENTEL AS, Postboks 3 Sandsli, 5861 BERGEN

VERIZON NORWAY AS, Offisiell e-postadresse Verizon Norway AS, Lysaker Torg 5, 1366
Lysaker